

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060205

DOM
2024-10-23
Stockholm

Mål nr
P 5094-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-04-03 i mål nr P 3761-22 och P 178-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

P.E.

Ombud: M.L.

Motpart

1. Bygg- och miljönämnden i Ragunda kommun
2. L.E.E.
3. T.E.
4. I-M.J.

Ombud för 2–4: J.S.A

SAKEN

Tillsyn av solcellsanläggning på fastigheten X i Ragunda kommun

Dok.Id 2110450

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Jämtlands län beslut den 21 november 2022, ärende nr 403-4954-2022, och den 10 januari 2023, ärende nr 403-2385-2022, och återförvisar målet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

P.E. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa Bygg- och miljönämndens i Ragunda kommun beslut att inte ingripa eller besluta om påföljd i tillsynsärende avseende solcellsanläggningen på fastigheten X.

Bygg- och miljönämnden i Ragunda kommun (nämnden) har medgett yrkandet.

L.E.E. **m.fl.** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

P.E. har utöver vad han anfört vid mark- och miljödomstolen bl.a. anfört följande. Konstruktionen kan jämföras med ett vindskydd och saknar väggar. Den kraftiga lutningen på solcellspanelerna om 45 grader medför att solcellspanelerna snarare är att anse som vägg än tak. Solcellsanläggningen är inte fastgjuten i marken utan förankrade med järnspjut/spett vilket innebär att panelerna enkelt kan flyttas. Anläggningen har placerats på fastigheten efter samråd med nämnden och på ett sådant sätt att minsta möjliga påverkan på utsikten ska uppstå för motparterna. P.E. har gett in produktblad och fotografier av anläggningen och har hänvisat till praxis och förarbeten.

Nämnden har i huvudsak anfört samma som vid mark- och miljödomstolen.

L.E.E. **m.fl.** har bl.a. anfört följande. Solcellsanläggningen är en varaktig konstruktion och solcellspanelerna utgör ett tak. Att panelerna är vinklade innebär inte att anläggningen saknar funktion som klimatskydd. Majoriteten av utrymmet under panelerna borde anses tillräckligt högt för att människor ska kunna uppehålla sig under dem. Vinklingen på panelerna är snarare 35 grader vilket medför att funktionen som tak blir än mer tydlig. Anläggningens utformning och placering är inte förenlig med kravet på anpassning och god helhetsverkan. Det aktuella området

stora kulturvärden har identifierats som ett riksintresse och ett kulturmiljöprogram omfattar fastigheter i omgivningen. Solcellsanläggningens utformning och placering försämrar utsikten från deras bostadshus och tomter samt medför en påtaglig negativ påverkan på marknadsvärdet för deras fastigheter. Anläggningen innebär därmed betydande olägenhet för omgivande fastigheter. L.E.E. m.fl. har gett in fotografier, en video av anläggningen, del av kommunens översiktsplan, kommunens kulturmiljöprogram samt produktblad och ritningar. De har vidare gett in en tidslinje och hänvisat till praxis.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om solcellsanläggningen ska bedömas som en byggnad för vilken bygglov krävs enligt 9 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

I 1 kap. 4 § PBL definieras en byggnad som en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 12 februari 2021 i mål nr P 9976-20 i ett mål om förhandsbesked bedömt att en cirka 8 meter hög ställning med solcellspaneler skulle utgöra en byggnad. Enligt ingivna ritningar i målet var den lägsta höjden under det snedställda taket med solpaneler 3 meter och den högsta höjden 8 meter. Mark- och miljööverdomstolen bedömde att utrymmet under solcellspanelerna var tillgängligt för människor att vistas i och därför fick anses vara avsett att vara konstruerat så att människor kunde uppehålla sig där.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Den aktuella solcellsanläggningen består av ställningar av stål med ovanpåliggande solcellspaneler. Anläggningen är förankrad i marken med järnspjut/spett. Solcellsanläggningens placering på den aktuella platsen avser inte en sådan begränsad tid att placeringen av den anledningen inte ska anses varaktig. Den omständigheten att

konstruktionen förhållandevis enkelt skulle kunna flyttas föranleder ingen annan bedömning, jfr rättsfallet MÖD 2023:10. Anläggningen får därmed anses vara en sådan varaktig konstruktion som avses i definitionen av termen byggnad.

Den omständigheten att en takkonstruktion inte ger ett fullgott skydd från väder och vind respektive att endast en begränsad del av det underliggande utrymmet har sådan höjd att det kan nyttjas har i praxis inte haft någon avgörande betydelse för om en konstruktion utgör ett tak, se Mark- och miljööverdomstolens dom den 21 maj 2015 i mål nr P 8356-14. Solcellsanläggningen bedöms därmed även uppfylla kriteriet att den har tak.

När det gäller att avsikten med konstruktionen ska vara att människor kan uppehålla sig i den bör följande framhållas. Enligt ingivna ritningar har solcellspanelerna en högsta höjd om 3 meter och dess lägsta höjd är 0,5 meter. Detta innebär att det under solcellspanelerna endast finns ett begränsat utrymme där det är möjligt för människor att uppehålla sig. Konstruktionen ger därtill endast ett begränsat klimatskydd. Mark- och miljööverdomstolen bedömer därför att solcellsanläggningen inte är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den på det sätt som avses i definitionen. Anläggningen utgör således inte en byggnad.

Detta innebär att det enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning var fel av länsstyrelsen att återförvisa ärendena till nämnden på den grunden att konstruktionen utgör en byggnad som kräver bygglov. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska därför länsstyrelsens beslut upphävas.

Solcellsanläggningen utgör enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning ett byggnadsverk och dess förenlighet med plan- och bygglagen kan, trots att det inte är fråga om en byggnad, bli föremål för tillsyn, se MÖD 2015:42. I överklagandena till länsstyrelsen har grannarna framfört invändningar mot solcellsanläggningens tillåtlighet med hänsyn till bland annat den betydande olägenhet som anläggningen utgör för dem. Länsstyrelsen har dock endast bedömt frågan om den aktuella konstruktionen utgör en byggnad och inte övriga invändningar som grannarna framfört. Målet ska därför återförvisas till länsstyrelsen som har att ta ställning till om

det finns behov av att ingripa med tillsyn med hänsyn till övriga framförda invändningar mot solcellsanläggningen.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Vibeke Sylten, hovrättsrådet Gösta Ihrfelt, referent, tekniska rådet Johan Hjalmarsson och hovrättsrådet Elisabeth Hartley.

Föredragande har varit Nina Hedvall Nordebo.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-04-03
meddelad i
Östersund

Mål nr P 3761-22 och
P 178-23

PARTER

Klagande

1. P.E.

Ombud: M.L.

2. Ragunda kommun (endast klagande i mål nr P 3761-22)

Motparter

1. L.E.E. (mål nr P 3761-22)

2. T.E. (mål nr P 3761-22)

3. I-M.J. (mål nr P 178-23)

Ombud: K.J.

Ombud: L.J.

Dok.Id 430591

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 708 831 28 Östersund	Storgatan 6	063-15 06 00 E-post: mmd.ostersund@dom.se www.ostersundstingsratt.domstol.se		måndag – fredag 08:00–16:00

Mark- och miljödomstolen

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Jämtlands län beslut den 21 november 2022 i ärende nr 403-4954-2022 och den 10 januari 2023 i ärende nr 403-2385-2022, se bilaga 1–2

SAKEN

Beslut att inte ingripa eller besluta om påföljd i tillsynsärende, X, Ragunda kommun

Mark- och miljödomstolen

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar Bygg- och miljönämnden i Ragunda kommuns överklagande.
2. Mark- och miljödomstolen avslår P.E.s överklaganden.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

DOMSLUT	3
BAKGRUND	5
PRÖVNINGSRAMEN	6
YRKANDEN	6
P.E.	6
Nämnden	6
UTVECKLING AV TALAN	6
P.E.	6
Nämnden	9
DOMSKÄL	10
Nämnden har inte rätt att klaga över länsstyrelsens beslut	11
Vad är en byggnad?	12
Solcellsanläggningen är en varaktig konstruktion som är varaktigt placerad på mark	12
Solcellspanelen utgör ett tak	13
Konstruktionen är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den	14
Solcellsanläggningen utgör en byggnad	15
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-02)	16

BAKGRUND

P.E. har uppfört en solcellsanläggning på fastigheten X (som han äger gemensamt med L.U.E.). Anläggningen består av fyra rader ställningar med ovanpåliggande solcellspaneler. Solcellspanelerna är vinklade i cirka 45 grader och är som högst tre meter ovan marknivån (se figur 1).

Figur 1. Solcellsanläggningen.

Bygg- och miljönämnden i Ragunda kommun (nedan *nämnden*) har den 3 mars och den 9 juni 2022 – efter tillsynsbegäran från L.E.E. och T.E., ägare av fastigheten Y, samt I-M.J., ägare av Z – beslutat att det saknas förutsättningar att med anledning av uppförandet av solcellsanläggningen ingripa eller besluta om påföljd.

L.E.E., T.E. och I-M.J. (nedan *L.E.E. med flera*) har överklagat nämndens beslut till Länsstyrelsen i Jämtlands län (nedan *länsstyrelsen*). Länsstyrelsen har därvid den 21 november 2022 och den 10 januari 2023 beslutat att upphäva nämndens beslut och återförvisa ärendena till nämnden för fortsatt handläggning. Som skäl för sina beslut har

Mark- och miljödomstolen

länsstyrelsen angett att konstruktioner med solcellspaneler är att anse som byggnad för vilken bygglov krävs.

P.E. och nämnden har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen. Nämnden har endast överklagat länsstyrelsens beslut den 21 november 2022 i ärende nr 403-4954-2022.

PRÖVNINGSRAMEN

Frågan mark- och miljödomstolen har att pröva i målet är om nämnden haft fog för sina beslut att avsluta tillsynsärendena utan att ingripa eller besluta om påföljd.

YRKANDEN

P.E.

P.E. har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska fastställa nämndens beslut.

Nämnden

Nämnden – som endast är klagande i mål nr P 3761-22 – har, som det får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens beslut ska fastställa nämndens beslut.

UTVECKLING AV TALAN

P.E.

Till stöd för sin talan har P.E. anfört i huvudsak följande.

Fristående solcellsanläggningar är inte angivna i 6 kap. plan- och byggförordningen (2011:338) vilket innebär att det inte föreligger en skyldighet att söka bygglov för den typen av anläggning.

Solcellsanläggningen är inte att betrakta som en byggnad och omfattas därmed inte heller av kravet på bygglov enligt 9 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900). Enligt 1 kap. 4 § plan- och bygglagen avses med begreppet *byggnad* en ”varaktig konstruktion som består av tak placerad på mark” samt att konstruktionen ska vara ”avsedd att konstrueras så att människor kan uppehålla sig i den”.

Länsstyrelsen gör gällande att solcellsanläggningen på grund av sin utbredning samt vinkling och höjd ”på resterande del” ger möjlighet att befinna sig under konstruktionen. Länsstyrelsen vidgår således att man inte kan vistas under hela konstruktionen utan under ”resterande del”. Det är följaktligen en stor del av anläggningen där man inte kan uppehålla sig under konstruktionen. Takhöjden under konstruktionen är alltför låg för att en människa ska kunna vistas under denna del.

En betydande del av utrymmet under solcellsanläggningen är inte tillgängligt för människor att vistas i. Länsstyrelsens hänvisning till och jämförelse med förhållandena som rådde i Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 februari 2021 i mål nr P 9976-20 är därmed fel. I nyssnämnda mål var det nämligen fråga om en helt annan typ av solcellsanläggning. Anläggningen i rättsavgörandet hade en höjd på 8 meter och en lägsta höjd av 3 meter. Det var därmed inte problem för människor att uppehålla sig under hela konstruktionen. I förevarande mål kan man endast uppehålla under en mycket liten del av solcellsanläggningen.

För att det ska vara frågan om en nybyggnad för vilken det krävs bygglov krävs vidare att de ska vara frågan om en ”varaktig konstruktion”. Solcellsanläggningen är dock inte en varaktig konstruktion i den bemärkelse som gäller för en byggnad. En solcellsanläggning kan – till skillnad från en byggnad – mycket enkelt tas bort. Det är frågan om en betydligt enklare konstruktion än den typ av konstruktion som innefattas i begreppet *byggnad*. Det ska även noteras att kapaciteten på solcellerna (produktion av el) avtar redan efter cirka 5 år vilket innebär att anläggningen inte alls har den *varaktighet* som en byggnad, vilken förväntas ha en livslängd på minst 100 år.

Härutöver ska avsikten med användningen av konstruktionen vägas in vid bedömningen om det är fråga om en byggnad. Avsikten med den aktuella solcellsanläggningen är definitivt inte att människor – i den mån det ens är möjligt – ska vistas i utrymmet under solcellspanelerna. Avsikten med konstruktionen är uteslutande att producera energi.

Länsstyrelsen menar i sitt beslut att solcellspanelerna utgör ett *tak* för det utrymme som skapas under panelerna. Det finns ingen definition av begreppet *tak* i PBL. I MÖD 2015:46 definieras *yttertak* som en ”byggnadsdel som uppåt avgränsar en byggnad till skydd för yttre klimat”. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade i rättsavgörandet att konstruktionen – som betecknades som *pergola* – inte utgjorde ett klimatskydd. Mark- och miljööverdomstolen fann därmed att konstruktionen inte utgjorde ett tak.

Solcellsanläggningen på X utgör inget klimatskydd eftersom panelerna är vinklade snett uppåt utan kompletterande väggar på sidorna. Konstruktionen ska därmed inte anses utgöra ett tak.

I Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 21 maj 2015 i mål nr P 8356-14 ansågs ett altangolv vara möjligt att beträda (vistas på) och bedömdes därmed utgöra ett tak eftersom man även kunde vistas under altangolvet. Avsikten med altanen – som utgjorde en del av bostadsbyggnaden – var att människor skulle kunna vistas såväl på altanen som under altanen. Beträffande solcellsanläggningen på den nu aktuella fastigheten är lutningen på panelerna sådan att konstruktionen inte är lämplig att beträda. Avsikten med solcellsanläggningen är vidare att människor inte ska vistas vare sig på konstruktionen eller under konstruktionen. Avsikten är endast att konstruktionen ska producera energi.

En solcellsanläggning är inte tillståndspliktig. Lagstiftaren har bedömt att denna typ av konstruktioner inte har den beständighet eller medför sådana störningar att det funnits anledning att göra solcellsanläggningar tillståndspliktiga. Det ska även

Mark- och miljödomstolen

särskilt noteras att inte heller solcellspaneler/"solfångare" som installeras på tak på befintliga byggnader är bygglovspliktiga. Detta även om solcellerna/"solfångarna" påverkar byggnadens utseende avsevärt. Solceller/"solfångare" anläggs dessutom på byggnadens tak, det vill säga människor kan vistas under solcellerna/"solfångarna". Trots detta föreligger inte någon skyldighet att söka bygglov.

Med hänvisning till vad som anförts blir det en märklig rättstillämpning om den "enkla" och lägre typen av solcellsanläggning som är aktuell i detta mål ska betraktas som en byggnad och vara bygglovspliktig.

Regeringen har vid upprepade tillfällen uttalat att det är viktigt att omställningen till förnybar energi påskyndas och på alla sätt underlättas. Detta var bland annat en av anledningarna till att det beslutades att solcellsanläggningar inte ska vara tillståndspliktiga.

Ragunda kommun har gjort platsbesök på fastigheten och har konstaterat att anläggningen inte är av sådant slag att det erfordras bygglov.

Nämnden

Till grund för sin talan har nämnden *i första hand* angett att solcellsanläggningen inte ska anses vara en byggnad. *I andra hand*, om domstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning, har kommunen anført att domstolen ska göra bedömningen att byggnaden är att anse som en komplementbyggnad utanför detaljplanelagt område, som inte är bygglovspliktig. Nämnden har utvecklat sin talan i huvudsak enligt följande.

Konstruktionen består av tak och är varaktigt placerad på mark men bedöms inte vara avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den. Konstruktionen i detta fall har en högsta höjd om 3 meter. Ingen rättspraxis finns för lägre solcellsanläggning än i Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 februari 2021 i mål nr P 9976-20. I MÖD 2017:33 konstaterades det att en konstruktion som inte var avsedd för människor att uppehålla sig i, inte heller kunde

Mark- och miljödomstolen

betraktas som en byggnad. Utrymmet under befintlig solcellsanläggning bedöms inte utgöra ett utrymme som är tillgängligt för människor och det som utgör tak är inte heller konstruerat för människor att uppehålla sig på.

Konstruktionen med solcellspaneler och ställning kan inte anses falla in under den i 1 kap. 4 § plan- och bygglagen angivna definitionen av byggnad eftersom den inte kan anses vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den eller på den. I en dom från Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätts dom den 15 maj 2018 i mål nr P 5029-17, konstaterades en solcellsanläggning inte vara bygglovspliktig då den inte ansågs som en byggnad.

Eftersom konstruktionen är fristående är den inte heller en tillbyggnad. Den kan inte heller anses vara en sådan annan anläggning än byggnad som är bygglovspliktig enligt 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen då listan är uttömmande.

Anläggningen bedöms inte heller strida mot bestämmelserna i 10 kap. 2 § plan- och bygglagen.

Konstruktionen, med sin storlek och form, bedöms inte vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig där och bedöms därmed inte utgöra en byggnad och kräver då inte bygglov.

Platsen för konstruktionen är utanför detaljplanelagt område och den är uppförd på befintlig jordbruksmark i anslutning till huvudbyggnaden. Länsstyrelsen har i ett yttrande konstaterat att inget samråd för påverkan på natur- och kulturmiljö krävs.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen prövar målen nr P 3761-22 och P 178-23 i en gemensam dom.

Mark- och miljödomstolen

Nämnden har inte rätt att klaga över länsstyrelsens beslut

Ett beslut får överklagas av den som beslutet angår om det har gått denne emot (13 kap. 8 § plan- och bygglagen [2010:900] och 42 § förvaltningslagen [2017:900]). Ett avgörande angår klaganden om avgörandet har påverkat klagandens rättsliga ställning eller om det finns ett rättsligt intresse som rättsordningen tillåter att klaganden företräder.

I praxis har avgöranden av nu aktuellt slag ansetts angå byggnadsnämnden eftersom nämnden har som uppgift att bevaka det allmänna intresset i frågor rörande tillsyn över att plan- och bygglagens bestämmelser efterlevs i kommunen (se till exempel rättsfallet MÖD 2017:6). Mark- och miljödomstolen konstaterar mot denna bakgrund att länsstyrelsens beslut angår nämnden.

För att nämnden ska vara klagoberättigad i målet krävs även att det överklagade beslutet har gått nämnden emot. Den frågan bör bedömas utifrån de intressen som nämnden har att företräda i målet (se till exempel Mark- och miljööverdomstolens dom den 10 juli 2017 i mål P 9947-16 och rättsfallet MÖD 2017:6).

Länsstyrelsen har gjort en annan bedömning än nämnden i frågan om solcellsanläggningen utgör en byggnad, som därmed är bygglovspliktig. Enbart den omständigheten medför emellertid inte att avgörandet ska anses ha gått nämnden emot. En konsekvens av länsstyrelsens ställningstagande är att nämnden behöver vidta ytterligare tillsynsåtgärder och, om en ansökan om bygglov skulle komma in, även pröva frågan om bygglov kan ges (se bland annat 11 kap. 5, 17 och 20 §§ PBL). Länsstyrelsens beslut innebär alltså inte en begränsning av nämndens möjligheter att bevaka de intressen som nämnden har att bevaka enligt plan- och bygglagstiftningen. Nämndens överklagande ska därför avvisas.

Mark- och miljödomstolen

Vad är en byggnad?

Enligt 1 kap. 4 § plan- och bygglagen avses med byggnad en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Frågan domstolen först ska ta ställning till är om solcellsanläggningen är en byggnad i den mening som avses enligt plan- och bygglagen. För att kunna ta ställning till den frågan ska domstolen pröva om solcellsanläggningen är (1) en varaktig konstruktion (2) med tak eller tak och väggar (3) som är varaktigt placerad på mark och (4) avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Solcellsanläggningen är en varaktig konstruktion som är varaktigt placerad på mark

Vad som krävs för att en konstruktion ska anses som varaktig framgår varken av lagen eller lagmotiven. Rättspraxis ger dock viss ledning för vad som menas med *varaktig*.

Tältkonstruktioner har i vissa fall bedömts utgöra byggnader (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 24 september 2015 i mål nr P 4488-15). Även byggbaracker som ställts upp på en plats under en begränsad tid (cirka 1,5 år) har i praxis ansetts utgöra byggnader som kräver bygglov (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 juni 2015 i mål nr P 3850-15).

Av avgörandena framgår att även väldigt enkla konstruktioner, som utan större svårighet eller tidsåtgång kan monteras ned eller flyttas, har bedömts som tillräckligt varaktiga för att anses utgöra byggnader. Inte heller omständigheten att nyttan av en konstruktion – i bemärkelsen förmågan att uppfylla konstruktionens syfte – är av tillfällig eller mer kortsiktig karaktär, torde av praxis att döma vara av betydelse för bedömningen av det aktuella rekvisitet.

När det gäller varaktigheten av konstruktionen som sådan är mark- och miljödomstolen med hänsyn till praxis av uppfattningen att de ställningar varpå solcellspanelerna vilar uppfyller det aktuella varaktighetskravet. Att solcellsanläggningen enkelt kan tas bort är härvid utan betydelse. Enligt domstolens uppfattning är konstruktionen så pass stadig att den, om den inte utsätts för mänsklig påverkan, kan antas bli stående på platsen under lång tid framöver.

Beträffande kravet på varaktig *placering* är det emellertid naturligt att en konstruktions flyttbarhet är av direkt relevans för bedömningen av om rekvisitet är uppfyllt eller inte. Det är inte helt tydligt hur länge en byggnad kan vara placerad innan den är att anse som varaktigt placerad. Enligt den äldre plan- och bygglagen (1987:10) ansågs ett tält om cirka 400 kvadratmeter avsett för mötesverksamhet och som avsågs vara uppsatt på samma plats under cirka sex veckor varje sommar vara en byggnad (se RÅ 1993 ref. 52).

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det inte har ifrågasatts att solcellsanläggningen varaktigt placerats på den aktuella platsen, och domstolen saknar även i övrigt skäl att betvivla placeringens varaktighet.

Solcellspanelen utgör ett tak

Eftersom solcellspanelerna är vinklade och saknar kompletterande väggar, har P.E. argumenterat för att solcellspanelerna inte utgör något skydd mot yttre klimat och att de därför inte heller kan anses utgöra tak.

I avsaknad av legaldefinition av termen *tak* har Mark- och miljööverdomstolen tagit ledning av definitionen av *yttertak* i Terminologicentrum TNC, Plan- och bygghänsyn 1994 (se rättsfallet MÖD 2015:46). Där definieras *yttertak* som ”en byggnadsdel som uppåt avgränsar en byggnad till skydd mot yttre klimat”. Ett ”spaljétak” har inte bedömts som ett klimatskydd (se rättsfallet MÖD 2015:46). I rättspraxis har en konstruktion utan takbeklädnad inte ansetts utgöra ett tak, trots att takramverket och takreglarna alltså funnits kvar (se rättsfallet MÖD 2015:42).

Av praxis kan slutsatsen dras att någon form av takbeklädnad är en nödvändig förutsättning för att en konstruktion ska anses ha ett tak. Takbeklädnaden ska också utgöra ett klimatskydd. Skyddet mot det yttre klimatet behöver emellertid inte vara totalt, i den meningen att till exempel nederbörd och vind över huvud taget inte kan tränga igenom. Härvid framgår att ett altangolv bestående av brädor med sju millimeters mellanrum har ansetts utgöra tak för det underliggande utrymmet (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 21 maj 2015 i mål nr P 8356-14; jfr MÖD 2015:46, där en konstruktion bestående av ribbor glest utlagda ovanpå och vinkelrätt mot två cirka fyra meter långa limträbalkar, inte har bedömts utgöra ett tak när avståndet mellan ribborna varit cirka tre decimeter).

Enligt mark- och miljödomstolen utesluter omständigheten att en överliggande konstruktion är vinklad eller att den inte går att beträda inte att konstruktionen utgör ett tak (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 februari 2021 i mål nr P 9976-20). Solcellspanelerna utgör, trots att de är vinklade i cirka 45 grader, ett klimatskydd för det underliggande utrymmet, bland annat genom att – till skillnad från den praxis som finns avseende altaner – avleda nederbörd. Solcellspanelerna ska därför anses utgöra tak i den mening som avses 1 kap. 4 § plan- och bygglagen. Att avsaknaden av kompletterande väggar medför att solcellspanelerna under vissa förhållanden inte ger ett fullgott klimatskydd, ändrar inte domstolens bedömning.

Konstruktionen är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den

För att en konstruktion ska utgöra en byggnad måste den också vara avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den. I praxis har omständigheten att det har skapats ett utrymme under vilket människor kan uppehålla sig ansetts vara en tillräcklig förutsättning för att rekvisitet ska vara uppfyllt. Vilken avsikt byggherren har haft om användningen har inte haft någon betydelse (se till exempel Mark- och miljööverdomstolens domar den 21 maj 2015 i mål nr P 8356-14, den 18 oktober 2016 i mål nr P 11268-15 och den 12 februari 2021 i mål nr P 9976-20; jfr MÖD 2017:33).

Även vad gäller frågan om hur ett utrymme ska vara beskaffat för att människor ska anses kunna uppehålla sig i det finns ledning i rättspraxis. En cirka 38 kvadratmeter stor altan med ett underliggande utrymme omgärdat av liggande brädor, har ansetts uppfylla villkoret när höjden från den kraftigt sluttande marken till altangolvet varierat mellan 1 meter och 2,4 meter (se RÅ 2010 not. 10). Likaså har en lägsta höjd om 1,6 meter varit tillräckligt för att människor ska anses kunna uppehålla sig i utrymmet (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 21 maj 2015 i mål nr P 8356-14). Att ett utrymme saknat väggar har för en altan inte haft någon betydelse för bedömningen av om man kan uppehålla sig i det till altanen underliggande utrymmet (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 28 december 2015 i mål nr P 3776-15 och RÅ 2009 ref. 67 III). Inte heller omständigheten att marknivån har varierat har i praxis haft någon betydelse för frågan om människor kan uppehålla sig i ett visst utrymme (se bland annat Mark- och miljööverdomstolens domar den 21 maj 2015 i mål nr P 8356-14 och den 18 oktober 2016 i mål nr P 11268-15).

I det aktuella fallet konstaterar mark- och miljödomstolen att höjden från marknivån till solcellspanelerna är som högst 3 meter. På grund av solcellspanelernas lutning varierar höjden dock kraftigt. Det har inte framkommit vilken yta som utrymmet under solcellspanelerna upptar, men enligt domstolen befinner sig dock en inte oväsentlig del av solcellspanelen på sådan höjd över marken att människor får anses kunna uppehålla sig i det underliggande utrymmet. Att solcellspanelerna har en lutning om cirka 45 grader påverkar inte domstolens bedömning. Vilken avsikt P.E. har med användningen av konstruktionen saknar betydelse.

Solcellsanläggningen utgör en byggnad

Vid en samlad bedömning anser mark- och miljödomstolen alltså att solcellsanläggningen är en varaktig konstruktion med tak som är varaktigt placerad på mark och avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den. Den utgör därför en byggnad som är bygglovspliktig.

Mark- och miljödomstolen

Mot denna bakgrund har nämnden inte haft fog att avsluta tillsynsärendena utan att ingripa eller besluta om påföljd. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 3](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 24 april 2023. Prövningstillstånd krävs.

På mark- och miljödomstolens vägnar

Lars Nyberg

I domstolens avgörande har deltagit stf chefsrådmannen Lars Nyberg, ordförande, och tekniska rådet Marie Adolfsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Hanses Erik Winterdahl.